

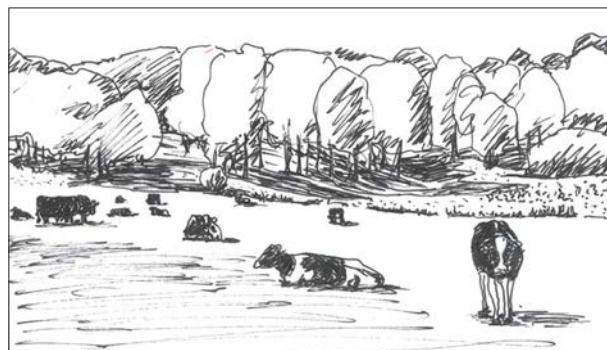
Landskabskarakter

Områdets bærende karaktertræk er den smalle smeltevandskløft Randbøldal, hvori Vejle Å løber fra Engelsholm Sø til selve tunneldalen Vejle Ådal.

Vest for Randbøldal ligger en stærk karakteristisk moræneflade, som er domineret af Gødding Skov mod nord, mens Randbølgård Plantage og en landbrugsstruktur med forholdsvis store markfelter udgør den sydlige del.

Randbøldal har stejle sider med kraftige skræntskove og fremstår forholdsvis uforstyrret og afskåret fra de tilstødende landskaber.

Ved skræntfoden findes mange kildevæld, som tidligere har været udgangspunkt for dambrug og gravning af kildekalk. Området rummer kulturhistoriske spor efter mølledrift ved åen, samt mange gravhøje langs hærvejens forløb vest for smeltevandskløften.

1. Randbøldal set mod syd, mellem Gødding og Rodal.

Vær opmærksom på:

- Landskabet er lukket og derfor relativt robust i forhold til anvendelsen af de tilstødende landskaber.
- Landskabet har en lille skala, hvorfor hele ådalen er meget sårbar overfor nye anlæg, som er af stor skala. De eksisterende dambrug kan dog udvikle sig på nuværende lokaliteter jævnfør "Udviklingsplan for dambrug i Vejle Kommune" og "Dambrug i landskabet, vejledning om indpasning af dambrugsanlæg i landskabet".
- Landskabet og dets kulturmiljøer er sårbare overfor terræn- og vandstandsændringer, samt forfald og tilgroning, dog bør der arbejdes på at genskabe naturligt fald og fri passage i vandløb.
- Omkring landsbyen Randbøldal skal planlægning ske efter temaplanen for mindre landsbyer.
- Den åbne moræneflade med en landbrugsstruktur med forholdsvis store markfelter beliggende vest for smeltevandsdalen Randbøldal er sårbart over for tilplantning m.v. som slører sig til og fra gravhøje.

2. Gåsedal set fra Schæferhusvej.

3. Gødding Møllesø.

Naturgeografisk beskrivelse

Områdets kendetegn er en stærkt karakteristisk og markant smal smeltevandskløft, som er skabt ved kraftig erosion af vandmasser fra en oven for liggende issø. Dalbunden består primært af ferskvandsdannelser (gytje og sand), mens ådalens skrænter primært består af smeltevandssand og -grus.

Ved skræntfoden findes mange kildevæld. Flere steder har kilder skåret kløfter sideværts på ådalens skrænter, for eksempel vest for Store Lihme, hvor en større kilde har skåret en markant åben dalkløft, som holdes åben ved afgræsning.

De mange opstemninger, der er foretaget i forbindelse med mølledrift er direkte ødelæggende for den specielle flora og fauna, som findes i Vejle Å, der er et af de få stærkt strømmende vandløb i Danmark.

En anden stor dalkløft, Gåsedal ligger vest for Nørup.

Vest for Randbøldal ligger en stærk karakteristisk moræneflade.

4. Kong Rans Høj ses til venstre.

5. Bro på motortrafikvejen Vandelvej, syd for Gødding.

Kulturgeografisk beskrivelse

Vejle Å's store faldhøjde i smeltevandsdalen Randbøldal fra Engelsholm Sø til selve tunneldalen Vejle Ådal er gennem tiden udnyttet som vandkraft. I Randbøldal ses spor efter flere møller herunder Engelsholm Papirmølle fra 1732 som en af landets første industrimøller, hvor fabriksbygningen dog er nedrevet i 1984. Hele området omkring Randbøldal, inklusiv møllemiljøerne, er værdifuldt kulturmiljøområde.

Længere opstrøms findes endnu et kulturmiljøområde, Gødding Mølle ved Gødding, som er en af de ældste kornmøller langs Vejle Å. Møllen er allerede nævnt tilbage i 1400tallet. Landskabet og dets kulturmiljøer, herunder møllemiljøerne, er sårbare over for terræn- og vandstandsændringer, samt forfald og tilgroning. Samtidig bør der arbejdes på at genskabe naturlige fald og fri passage i vandløb i følge EU's vandrammedirektiv. Håndtering af disse modstridende interesser med en løsning, der tilgodeser både kultur- og naturhensyn, vil ud fra et landskabeligt synspunkt være at foretrække.

De meget stejle skrænter i kløften er dækket med skræntskove fra historisk tid, mens bunden af ådalen er karakteriseret ved små langstrakte åbne enge og kær, omend under kraftig tilgroning.

Ved skræntfoden findes mange kildevæld, og ved flere af dem er der i 1950-60erne etableret dambrug. Ved flere af kildevældene er der tidligere gravet kildekalk som navnet 'Lihme' antyder (Limsten, gammelt ord for kalk).

Vest for Randbøldal ligger en stærk karakteristisk moræneflade, som er domineret dels af Gødding Skov, og dels af et udskiftningslandskab med landbrug og plantage. Mellem morænefladen og Randbøldal løber hærvejen i flere tracéer, hvor området omkring hærvejsforløbet er præget af mange gravhøje, herunder Firehøje og den store Kong Rans Høj. Landsbyen Randbøl er vokset omkring Randbøl Station med præstegård, andelsmejeri mv. Jernbanen er i dag nedlagt, men erkendes tydeligt i landskabet.

Området nord for Randbøldal op til Gødding Mølle og op til den nye motortrafikvej, Vandelvej er omfattet af fredningen Hjortedalen.

Visuelt rumlig beskrivelse

Den smalle markante kløft med kraftige skræntskove fremstår som et uforstyrret landskab, der er afskåret fra de tilstødende landskaber. Landskabet har en lille til mellem skala og opleves de fleste steder som lukkede landskabsrum, hvor udsynet begrænses af terrænet i smeltevandskløften eller de omgivende skove. Mellem Randbøldal, Randbølgård Plantage og Gødding Skov opleves et areal med et åbent, men afgrænset hedelandskab med mange gravhøje, herunder de meget karakteristiske Firehøje. Gødding Skov er oprindeligt plantet som primært nåleskov, men opleves i dag som blandet skov med en del yngre træer, som er plantet efter stormfaldet i 1999.

6. Gåsedal med typisk afgræsningslandskab.

7. Firhøje.

8. Vesterskoven.

9. I Dallover ligger bebyggelsen op af skrænten med udsigt ud over en mindre dal med et tilløb til Vejle Å i bunden.

Landskabskarakter	
Karakterstyrke (stærkt karakteristisk/karakteristisk/karaktersvag)	Stærkt karakteristisk.
Landskabskarakterens oprindelse (kulturgeografi)	Landskab præget af gammel skræntskov og historiske vandmølle miljøer, samt dambrug og tilgroning af nyere tid. Morænefladen er et udskiftningslandskab med tilplantning af hedearealer. Mange historiske elementer fra ældre tid i form af gravhøje.
Reference	Ådal: Høje Målebordskort (1869), Luftfoto 1964. Moræneflade: Lave Målebordskort (1937).
Nøglekarakter	I kløftens åbne naturlige enge og kær i dalbunden, om end under tilgroning, tydelig skræntskov, vandmølle miljøer og kanaler, dambrug og damme. På morænefladen skove og plantage samt gravhøje.
Geologi	Smeltevandskløft og moræneflade. Kanten af israndslinjen.
Visuel analyse	
Skala (lille/middel/stor)	Småskala i ådalen. Mellemskala på morænefladen.
Rumlig afgrænsning (åbent/transparent/lukket)	Lukket i ådalen. Åbent på morænefladen.
Kompleksitet (komplekst/sammensat/enkelt)	Sammensat.
Struktur og mønstre	Struktur i vandkraftmiljøer og kanaler, skræntskov samt åbne enge og kær i dalbunden. På morænefladen gravhøje og infrastruktur.
Visuel uro (uroligt/middel/roligt)	Middel-roligt.
Sårbarhed	
Udsigter	Hjortedalen, Firehøje.
Særlige objekter	Randbøldal Museum og kulturmiljø, Gødding Mølle, Firehøje og Kong Rans Høj, Randbøl Kirke, Hærvej.
Særlige områder (fredninger, kulturmiljø, friluftsområder, naturområder)	Kulturmiljøområder: 23 Hærvejsforløbet, 190 Gødding Skov, 195 Hærvejen ved Randbøl Kirke og Kong Rans Høj, 197 Randbøl stationsby, 203 Randbøldal og rester af Engelsholm Papirmølle, 214 Lihmskov, samt kirkeomgivelser til Randbøl Kirke og Nørup Kirke. Fredning: Hjortedalen. Værdifuldt geologisk landskab: Vejle Tunneldal.
Visuel sammenhæng til naboer	Meget lille.

10. Ved Tingkærvad med Vejle Å i forgrunden.

11. Tingkærvad med bebyggelse omkring Tingkærvej.